

Susak je jedinstveni otok na *Jadranu* kako po svom nastanku tako i po svom izgledu. Debele slojeve finog žučkastog pijeska na kamenu vapnenačku ploču nanijeli su pradavni vjetrovi, a ljudi su od pamtivijeka oko svojih poljoprivrednih dobara sadili trstike, čije korijenje u potrazi za vodom prodiru duboko u tlo i čuva ga od erozije.

Otok se na pomorskim kartama pojavljuje vrlo rano, prvo pod romanskim nazivom *Sansacus* ili *Sanseguis*, što vjerojatno dolazi od «sampsychon» (grčki – mažurana), iz čega će nastati hrvatski naziv **Susak**. Prvi spomen otoka u pisanim izvorima seže u sredinu 9. stoljeća, kada su se u njegovom akvatoriju sukobili *Saraceni* i *Mlečani*.

Prvo naselje, čiji počeci sežu u rimsko vrijeme, nastalo je na plodnoj visoravni i naziva se *Gornje selo*, dok je *Donje selo*, smješteno u luci, novijeg datuma, izgrađeno u vrijeme najvećeg procvata vinogradarstva krajem 19. stoljeća. Zbog svoje izoliranosti, **Susak** je sačuvala svoj arhaičan govor (zaštićen kao pokretno kulturno dobro), specifične običaje i slikovitu nošnju.

1. prapovijesne gradine - Garba, Vela Straža, Gornje selo
2. rimsko naselje - Gornje selo, Puntina
3. antički brodolomi - rt Margarina
4. benediktinska opatija sv. Mihovila (sv. Nikole), 1071.-1280.
5. jednodoborne nastambe - Gornje selo, 9.-11. stoljeće
6. župna crkva sv. Nikole, (12. stoljeće), 1770.
7. „Veli buoh“ - romaničko raspelo, 12. stoljeće
8. groblje i kapela Gospe žalosne - Gornje selo
9. kapela Gospe od navještenja na Artu, oko 1930.
10. svjetionik na Garbi, 1876.
11. stube Gornje selo - Donje selo (Spjaža)
12. vinski podrum - Donje selo, 1936.-1959.
13. tvornica za preradu ribe - Donje selo, 1939.-1964.
14. zadrudni dom - Donje selo, 1952.
15. klimatsko kupalište u uvali Bok, početak 20. stoljeća

SUSAK

Susak is a unique island in the *Adriatic Sea*, both by its genesis and appearance. The ancient winds deposited thick layers of fine yellowish sand onto the limestone plate and since time immemorial people planted reeds around their fields. The roots of the reeds, in search for water, penetrate deep into the soil and preserve it from erosion. The island occurred very early on the nautical charts, first under the Roman name *Sansacus* or *Sanseguis*, which probably derives from «sampsychon» (Greek - marjoram), which resulted in the Croatian name of **Susak**. First mention of the island in written sources dates back to the middle of the 9th century, when the *Saracen* and *Venetian* armies clashed in the waters near the island. The first settlement, whose beginnings date back to Roman times, was built on the fertile plateau and is called *Gornje selo* (“the upper village”), while *Donje selo* (“the lower village”) is located in the harbour and was built at a later date, during the largest boom of the grape growing in the late 19th century. Because of its isolation, **Susak** has preserved its archaic speech (protected as a part of the cultural heritage) and the specific customs and colourful costumes.

1. prehistoric hillforts - Garba, Vela straža, Gornje selo
2. roman settlement - Gornje selo, Puntina
3. antique shipwrecks - Margarina cape
4. benedictine abbey of st. Michael (st. Nicholas), 1071-1280
5. single roomed dwellings - Gornje selo, 9th-11th century
6. parish church of st. Nicholas, (12th century), 1770
7. „Veli buoh“ – romanesque crucifix, 12th century
8. cemetery and chapel of Our Lady of Sorrows - Gornje selo
9. chapel of Our Lady of Annunciation on Art, around 1930
10. lighthouse on Garba, 1876
11. Gornje selo - Donje selo stairs (Spjaža)
12. wine cellar - Donje selo, 1936-1959
13. fish canning factory - Donje selo, 1939-1964
14. communal house - Donje selo, 1952
15. climate beach at bok Bay, beginning of the 20th century

Susak ist sowohl ihrer Entstehung als auch ihrem Aussehen zu Folge eine einzigartige Insel in der Adria. Dicke Schichten feinen gelblichen Sandes wurden vor Ewigkeiten von Winden auf die kreideartige Platte geweht, und die Menschen pflanzten seit eh und je um ihre Landwirtschaftsfelder herum Schilf an, dessen Wurzeln auf der Suche nach Wasser tief in den Boden eindringen und ihn vor Erosionen schützen. Die Insel taucht auf Seekarten sehr früh auf, zuerst unter dem romanischen Namen *Sansacus* oder *Sanseguis*, was wahrscheinlich vom «sampsychon» (griechisch – Majoran) abstammt und woraus die kroatische Bezeichnung **Susak** entstand. In Schriftquellen findet sie Mitte des 9. Jahrhunderts zum ersten Mal Erwähnung, als in ihrem Aquatorium die Sarazenen und Venezianer aufeinander treffen. Die erste Siedlung, deren Anfänge auf römische Zeiten zurückgeht, entstand auf dem fruchtbaren Plateau und wird Oberes Dorf (Gornje selo) genannt, während das im Hafen liegende Untere Dorf (Donje selo) neuer ist und zur Zeit der Blüte des Weinbaus Ende des 19. Jahrhunderts erbaut wurde. Auf Grund der Isoliertheit behielt **Susak** den archaischen Sprachgebrauch (als bewegliches Kulturgut geschützt), die spezifischen Bräuche sowie die malerischen Trachten bei.

1. urgeschichtliche befestigungsanlagen – Garba, Vela straža, Oberes dorf
2. römische siedlung – Oberes dorf, Puntina
3. antiker schiffsbruch – kap Margarina
4. benediktinische abtei des hl. Michaels (hl. Nikolaus), 1071-1280
5. einräumige hütten – Oberes dorf, 9.-11. jahrhundert
6. gemeindekirche des hl. Nikolaus, (12. jahrhundert), 1770
7. „Veli buoh“ – romantisches kruzifix, 12. jahrhundert
8. friedhof und kapelle der Traurigen Mutter Gottes – Oberes dorf
9. Mariä Verkündigung kapelle auf Art, um 1930
10. leuchtturm auf Garba, 1876
11. treppe Oberes dorf – Unteres dorf (Spjaža)
12. weinkeller – Unteres dorf, 1936-1959
13. fischverarbeitungsabrik – Unteres dorf, 1939-1964
14. genossenschaftsheim – Unteres dorf, 1952
15. klima-seebad in der Bok-bucht, beginn des 20. jahrhunderts

Sansego è un'isola dell'Adriatico unica per la sua formazione, nonché per il suo aspetto. Gli spessi strati di sabbia fine e giallastra sulla lastra di pietra calcare sono stati portati dal vento in tempi remoti, e la gente da sempre ha piantato attorno ai propri orti la canna palustre, le cui radici in cerca dell'acqua penetrano profondamente nel terreno, difendendolo così dall'erosione. L'isola compare sulle carte nautiche molto presto, prima sotto il nome romano *Sansacus* oppure *Sanseguis*, il quale probabilmente deriva dal «sampsychon» (greco – maggiorana), dal quale in seguito nasce il nome croato **Susak**. L'isola fu nominata per la prima volta nelle fonti scritte nella metà del IX secolo, quando nelle acque circondanti l'isola si scontrarono i Saraceni ed i Veneziani. Il primo abitato, dal nome *Velo selo* (Paese di sopra), le cui origini risalgono ai tempi romani, sorse sul fertile altopiano, mentre *Donje selo* (Paese di sotto), situato nel porto, è più recente, costruito alla fine del XIX secolo, nel periodo della fioritura intensa della viticoltura. Causa la sua posizione isolata, **Sansego** ha conservato la sua lingua arcaica (protetta come bene culturale), le sue particolari tradizioni e il suo pittoresco costume.

1. fortezze preistoriche - Garba, Vela straža, Gornje selo
2. quartiere romano – Gornje selo, Puntina
3. naufragio dell'antichità – Punta Margarina
4. abbazia Benedettina di s. Michele (s. Nicolò), 1071 – 1280
5. abitazioni ad un vano - Gornje selo, ix-xi sec.
6. chiesa parrocchiale di s. Nicolò (xii secolo), 1770.
7. „Veli buoh“ – crocefisso romanico, xii secolo
8. cimitero e cappella della Madonna Addolorata – Gornje selo
9. cappella dell'Annunziata sulla punta art, attorno al 1930.
10. faro nella località Garba, 1876
11. la scalinata Paese di Sopra (Gornje selo) - Paese di sotto (Donje selo) – Spjaža (zona del porto)
12. cantina vinicola – Donje selo, 1936-1959
13. fabbrica per la conservazione del pesce – Donje selo, 1939 -1964
14. casa della cooperativa – Donje selo, 1952
15. bagno climatico nella baia di Dok, inizio del xx secolo

Susak je tako po svojem nastanku kot po svojem videzu otok, ki je edinstven na *Jadranu*. Debele sloje fine rumenkaste mivke so na kamnito apnenčasto ploščo nanegli starodavni vetrovi, ljudje pa so okrog svojih poljedelskih posestev od nekdaj sadili trstiko, katere korenine v iskanju vode prodirajo globoko v tla in ga ščitijo pred erozijo.

Otok se je na pomorskih kartah pojavil zelo zgodaj, najprej pod romanskim nazivom *Sansacus* ali *Sanseguis*, kar verjetno prihaja iz »sampsychon« (grško – majeron), iz tega pa je nastal tudi hrvaški naziv **Susak**. Prva omemba otoka v pisanih virih je sredi 9. stoletja, ko je v njegovi bližini prišlo do spopada *Saracenov* in *Benečanov*.

Prvo naselje, *Gornje selo* (*Zgornja vas*), je na plodni ravni nastalo v rimskem času, *Donje selo* (*Spodnja vas*) pa so zgradili pozneje v pristanišču, in sicer v času največjega razcveta vinogradništva konec 19. stoletja. Zaradi izolacije od drugih otokov je **Susak** ohranil svoj arhaičen govor (zaštičen je kot premična kulturna dediščina), posebne običaje in slikovito nošo.

1. prazgodovinska gradišča – Garba, Vela straža, Gornje selo
2. rimsko naselje – Gornje selo, Puntina
3. antični brodolomi – rt Margarina
4. benediktinska opatija sv. Mihovila (sv. Nikolaja), 1071–1280
5. enoprostorske naselbine – Gornje selo, 9.–11. stoletje
6. župnijska cerkev sv. Nikolaja, (12. stoletje), 1770.
7. „Veli buoh“ – romanično raspelo, 12. stoletje
8. pokopališče in kapela Žalostne Matere Božje – Gornje selo
9. kapela Marijinega Oznanjenja na Artu, okoli 1930
10. svetilnik na Garbi, 1876

11. stopnice Gornje selo – Donje selo (Spjaža)
12. vinska klet – Donje selo, 1936–1959
13. tovarna za predelavo ribe – Donje selo, 1939–1964
14. zadrudni dom – Donje selo, 1952
15. klimatsko kopališče v zalivu Bok, začetek 20. stoletja

OTOK SUSAK

- atrakcije
- attractions

